

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

ne ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opraviščno
(administracija) in ekspedicijska na
velikem trgu h. št. 9, II. nad-
stropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na velikem trgu h
št. 9, II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Zemljišče in kapital.

X.

Sedanjí zemljiščni kredit je tedaj protina-
raven in škodljiv, on peha kmeta v proleta-
rijat, jemlje zemljišču ceno, slabeč in uničujoč
je. Za to smo naveli dosti dokazov, katerih vr-
sto hočemo zaključiti z največjavnim, to je
matematičnim dokazom. Številke, ktere tu
priobčujemo, so vse avtentične, ker so posnete
iz uradne „Statistische Monatschrift“. Ome-
niti moramo, da se te številke ozirajo samo
na Cislajtanijo.

Sleparilo se je, da kapital zemljo plodi,
da povzdiguje zemljiščno moč. Se li kapital
reš obrača za zemljišče? Kaj še. Največ se
naredi dolga z dotami in kupnimi pogodbami.
Apelira se na kredit, da se dedičem izpla-
čajo deleži ali pa ker kupec nima toliko, da
bi mogel plačati kupljeno zemljišče. Na vsa
velika in mala zemljišča se je v dveh letih
(1878 in 1879) na novo intabuliralo 438 mili-
jonov gl., a dolga odpisalo 333 milj. gl.; tedaj
v dveh letih 105 milijonov gl. novega dolga.
V ravno teh dveh letih se je pa naredilo dolga
zarad dedičnih deležev 40.5 milij. in zarad
ostankov kupnine 63.5 m., skupno 104 milijone.
(Novejši dat o vzrokih zadolževanja mi ni-
mamo). Koliko se je novega dolga napravilo
v povzdigo zemljiščne moči? Menda prav malo,
kakor statistika kaže.

Kmetje vedno bolj v dolg lezejo, dolg se
od leta do leta zelo množi. Na samih kmet-
skih zemljiščih (brez velicij posestev) se je
dolg pomnožil leta 1870 za 4 milijone; l. 1871
za 24 m.; l. 1872 za 38 m.; l. 1873 za 78
m.; l. 1874 za 84 m.; l. 1875 za 71 milijonov;

l. 1876 za 71 m.; l. 1877 za 31 m.; l. 1878
za 31 m. l. 1879 za 30 m. in l. 1880 za 30.5
milijonov.

Zadnja leta se dolg množi ali ne tako
rapidno kakor v letih 1873—1876. Je li to ve-
selo znamenje, da bo bolj? Ne, ampak narobe,
zemljišča so vedno manj vredna in z dolgom
prenasičena. Leta 1878 se je na prosto roko
prodalo 134.509 zemljišč in parcel v spoznani
vrednosti 237.959.413 gold., leta 1879 pa
129.188 v spoznani vrednosti 217.058.115 gl.
Število prodanih zemljišč in parcel je palo
tedaj l. 1879 za 4%, njih denarna vrednost
pa celo za 8 1/4%. Da zdaj v tem oziru ni
bolje, se razume, mi smo si pa zbrali l. 1879
zategadelj, ker je bilo tačas že koj s početka
leta na borzi toliko denarja, da je kurz vseh
vrednostih papirjev poskočil in obrestno me-
rilo se znižalo a zemljišče tud 8% cenejih niso
marali kupovati.

Koliko kmetov je bilo poganih po svetu
ter potisanih v proletarijat? Samo kmet-
skih zemljišč je bilo na eksekutivnih dražbah pro-
danih l. 1870: 4666, l. 1871: 6119, leta 1872:
4969, l. 1873: 4559, leta 1874: 4413, l. 1875:
4585, l. 1876: 5575, l. 1877: 6948, l. 1878: 9123
l. 1879: 11238, l. 1880: 12540. Tedaj 74725 v
jednajstih letih ali 6793 na leto se je kmet-
skih družin prepodilo od domačih ogojišč. —
Groza obide človeka, ko vidi, da se vsako leto
na tisoče kmetov prežene z zemljišč, na katerih
so morebiti še njih očetje zadovoljno živeli.
To je hvalisani zemljiščni kredit!

Kar je protinaravnega, se mora samo ujesti,
ako se tudi z vnanjo silo ne uniči. Se ve, po-
polno bi se zemljiščni kredit še la tačas ujedel,
ko bi bila vsa zemljišča v rokah nekterih ka-

pitalistov. Ako si mislimo kredit, si moramo
misli tudi gotovost, varnost, da se nam bo
izposojeno res vrnilo. Je li ta varnost še pri
zemljiščih? Ni je. Pri eksekutivnih dražbah
kmet-
skih zemljišč so upniki pogubili l. 1870
7 milijonov gl., l. 1871, 6 m., l. 1872, 4 m.,
l. 1873, 5 m., l. 1874, 5 m., l. 1875, 6 m., leta
1876, 8 m., l. 1877, 12 m., l. 1878, 20 m., leta
1879, 18 m. in l. 1880, 25 milijonov gl. Ali
natančneje: l. 1874 so imela vsa eksekutivno
prodana kmet-
ska zemljišča 13,840.149 gl. dolga in od tega so upniki pogubili 4 milijone
679.753 gold. ali 33 8%, l. 1875 se je od
15,793.942 gl. dolga zgubilo 6,342.551 ali 40.1%,
l. 1876 od 20,245.574 zg. 7,779.302 ali 38.4%,
l. 1877 od 27,386.157 zg. 11,699.998 ali 42.7%,
l. 1878 od 38,896.616 zg. 10,366.173 ali 52.2%.

L. 1879 je bilo na vseh (tedaj ne samo
kmet-
skih) eksekutivno prodanih realitetah 13
tisoč 955 tirjatev z 32,227.781 gl., ki niso
nič dobile in l. 1880 se 16 772 tirjatev v zue-
sku 47,348 202 gl. ni moglo poravnati. Tedaj
so v dveh letih zgubili upniki skoro 80 mili-
jonov na vseh realitetah. Prišli smo tako daleč,
da je varneje igrati na borzi nego posojevati
na zemljišča.

Na vseh velikih in malih zemljiščih se je
dolg v jednajstih letih (1870 incl. 1880) po-
množil za 663 milijonov gl. in prav za prav
bi imeli k temu prirastku prištevati tudi ono,
kar so upniki pri eksekutivnih dražbah pogu-
bili in prirastek bi se zelo pomnožil. Škoda,
da nam statistika le pove, za koliko se je
zemljiščni dolg v jednajstih letih pomnožil, ne
pa tudi, koliko je bilo že l. 1870 dolga in da
tedaj ne vemo koliko je vsega zemljiščnega
dolga v Cislajtani. Ravno tako se še vlan-

Spomini na veliko slovansko romanje v Rim l. 1881.

(Spisuje M. Mihaeljev.)

(Dalje.)

Velik materijalen dobiček je imel od 2000
romarjev, ker so nekteri bivali po 8, drugi
tudi po 14 dni v Rimu. Pač lepo avoto de-
narjev, smo tam pustili! Tako nesramno za-
bavljanje pa nam je vračilo za dobroto! Zadnji
popoldne v sredo 6. julija smo si hotli še
enkrat iz griča „Pincio“, ki ima, kakor že
pred omenjeno, lep razgled in krasno spreha-
jalšče, ogledati Rim. Nekako tužno nam je
bilo pri arcu, ko gledamo tje čez Tiberio cer-
kev sv. Petra in Vatikansko palačo in v njej
našega občnega očeta, žalibog jetnika, preljub-
ljenega Leona XIII. Kdo vé, koliko let bo še to
žalostno jetništvo trajalo? Nekdaj se je vzdri-
govala vsa Evropa v križarskih vojskah, da
stržejo avoto deželo iz mohamedanske ob-
lasti; zdaj pa molči vsa Evropa na to vne-
bopijočo krivico, storjeno papežu in vsej ka-
toliški cerkvi! Ogledati smo si v naglici tudi
rakev v cerkvi sv. Lovrenca tik prekrasnega

rakega pokopališča, ktero so napravljali
ravno tistokrat za poslednje počivališče r. Piju
IX. Nad še prazno cerkvijo so viseli že razni
venci in v marmornate plošče so bile v zlato
vrezane slavna djanja tega nepozabljivega pa-
peža. Potem gremo še razne cerkve površno
ogledat, kakor ono sv. križa Jeruzalemskega;
„alle 3 fontane“ (k 3 studencem) kjer imajo
očetje francoski trapiisti velikanski samostan
varad pred nezdravega in nerodovitnega kraja,
kteri so pa oni s svojo neumorno delatnostjo
premenili v krasno vrtove. Da se izgubi ali
posreba mrzlični zrak, so nasadali mnogo
čudnih dreves, „Evkaliptus“ (menda iz Avstralije)
ki imajo to lastnost, da srebajo ali vzemajo
vse slab zrak in kraj postane potem prav
zdrav.“ Iz listja istega drevesa pa napravljajo
trapiisti izledek tekočine, ktera je nek najboljši
pripomoček zoper sleherno mrzlico. V spomin
sem si vzel tudi jaz eno tako steklenico za 1
liro. Cerkvica „treh studencev“ pa je zarad
tega sloveča, ker tú je bil obglavljen sv. Paul;

*) Ta drevesa potrebujejo mnogo vlage,
tedaj osušajo močvirni svet in tako zrak aboljau-
jejo. Vredn.

kjer je glava 3krat odskočila, je začelo izvi-
rati rav o toliko studencev, iz katerih smo tudi
mi vodo pili. Voda je pa v vseh studencih
enako okusna, ne pa različna, kakor pravijo.
Nazaj peljaje se, so nas vojaki iz bližnje vo-
jašnice kaj pisano gledali; morda so mislili,
da smo kaki ogleduhi za bodoči napad na Rim!

Iz Rima domú skoz Civitavechia, in Firenco-Bologno.

Sicer pa je viditi, da pravi Rimljani obo-
jega spola radi obiskujejo cerkve. V nedeljo
3. julija smo vidili vse polno mladosti pri kr-
šanskem nauku po vseh farnih cerkvah, v katerih
uči po mnogo duhovnov pred vsakim altarjem;
dečke po starostnih letih razločene učé du-
hovni, deklice od 6—15 leta stare pa kate-
histinje, neke gospé, kakor se bere v kitajskih
misijonih. Prav lepo je bilo to viditi. V cer-
kvi del Gerú je bilo izpostavljeno presv. R. T.,
okoli kterega in nad kterim je gorelo 21 krasnih
lestenov in polno ljudi je klečalo pred njim,
ne le bolj priprostitih, marveč prave gospóde.
Lep izgled slovenski gospódi! Tudi štacune
so bile v nedeljo v notrajnem mestu do male

sko leto niso statistične date priobčile; ko pridejo te, tačas bomo še le strmeli.

To je napredek kapitalističnega liberalizma, da se Bogu usmili. In tega napredka ne morejo čisto nič ovirati posojilnice, ki bi jih bilo tudi toliko, kolikor je vasi. S tem pa mi ne rečemo, da smo naravnost zoper nje, kjer vemo, da se včasih kak kmet z njih pomočjo morebiti nekaj let umetno vzdrži na svojem zemljišču.

Bi li kaj pomagalo, ko bi se obresti znižale? Prav nič. Recimo, da se obresti znižajo na 1%, kar je pa, se ve da nemogoče, kaj bi bilo? Zemljišče bi v ceni poskočilo in prvo leto bi bilo Bog ve koliko milijonov več dolga in čez nekaj let bi morali kmetje od svojega dolga ravno toliko plačevati, kolikor zdaj. In ker bi bilo veliko več dolga, bi bila tudi prava reforma še bolj nemogoča kot je zdaj.

Politični pregled.

V Ljubljani 6. novembra.

Avstrijske dežele.

„Wiener Zeitung“ razglasa postavbo dne 2. oktobra, s katero se prenareja več š. š. brambovske postave, in ukaz ministra za deželno brambo, kako se ima izpeljati ta postavbo.

Po „Südsteirische Post“ obeta neki „Mariboržanka“ avstrijski duhovščini „Kanzelparagrafe“, kakor hitro pridejo nemški liberalci spet na vrhunec vlade. Zraven tega obdoljuje duhovščino ter natolcuje, brez storjenih dejanj in imenovanj oseb. — Prvo in drugo je pri mišljenji sl. Mariboržanke verjetno; le dostavljamo, da prvo še ni tako gotovo, drugo pa je zadržanje pouličnih fantalinov.

Po ravno tem časniku so v nedeljo o Brežicah napravili veselico (koncert) za poškodovane po povodnji, iz veselice so pa izključili slovenske pevce in pesmi. — Res ne le nesramno in neumno, ampak prav satanska zagrizenost nemčurjev! In to v Brežicah, ki je na koncu Štajarske, ter nima drugih sosedov, kakor Kranjce in Hrvate! Mar li so bili dopuščeni sloveski poslušalci? Je li bil sprejet njih denar?

Iz Inomosta. V seji središčnega pomožnega odseka je bilo sklenjeno dati 20.000 gld. okrajem po primeru, kakor se je mogla

škoda in potreba preceniti. Iz teh denarjev se imajo napraviti tudi naj potrebnejša pota in jezovi. Škoda obeh povodenj se ima preceniti, in izpisek do 14. novembra predložiti, da se potem naredi splošen pregled in predloži deželnemu zboru, ki bode za to poklican. Houdournike bodo spomladi pregledovali, ker sedaj za to ni časa in so druga nujnejša opravila. V Bruneken bodo poslali vojakov iz Francenfeate, in v Dolce (Dölsach) pri Lencu pa oddelek pionirjev iz Ptuja.

Iz Budapešte. Odsek za budget avstrijske delegacije je sprejel nespremenjene vse nastavke vojnega budgeta po vladnem predlogu. Poprej pa je vendar državni vojni minister odgovoril na vprašanje, katera so stavili njemu poslanci Groholski, Sturm in Bareuther zoper preosnove armade s pridržkom, da ima to biti zaupljivo povedano.

Na vprašanje Groholskega, katere železniške črte se bodo najprej izdelale, odgovoril je vojni minister, da se obravnava zaradi neogibljivega popolnjenja železniških črt z oboje stransko vlado, kakor brž bodo končane obravnave, se bodo predložili dotični nasveti.

Nadalje je rekel vojni minister, da v mirnih časih ne bode nadomestivnih bataljonov, da bodo izvzemši Dunaj, večje posadke iz polkov, kateri so v tem kraju razpostavljeni, da založna armada se ne bode sklicevala ob časih miru, le zastopstva bodo določevala, koliko se ima založne privzemati.

Sturm je vprašal, zakaj se armada ni začela preosnovati že leta 1879 ali 1881, temu je odgovoril vojni minister, da preosnova armade nima ničesa opraviti z brambovsko postavbo. Sicer pa priprave in pozvedovanja tačas še niso dozorele tako daleč, da bi bilo predlagati kaj gotovega.

Sturm je še hotel zvedeti, kako bode z nemško komando pri armadi, in Bareuther si je želel za sedež drugega vojnega poveljništva poleg Prage kako bolj nemško mesto, kakor sta Jožefovo in Kraljevi Gradec.

Na to je vojni minister odgovoril, da nemška beseda pri armadi je vez, ki veže armado vsega cesarstva skupaj, pri določevanju kraja na Českem se je gledalo na kraje, ki so ob železnici.

Plener je v misel vzel, da za Bosno bi

bilo posebej treba 10.000 mož, a minister je rekel, da za Bosno mora biti najmanj 25.000 mož, ker tukaj ne gre štediti, tudi Angleška porabi v takih slučajih velike svote. Pri poročevanju je Groholski omenil, da se je število bolnikov v Bosni znižalo od 6 na 5 odstotkov.

Iz Dalmacije. Lahoni v Spalatri so pri kraju. Njih zadnje junaško delo je bilo, da je nekdo na dr. Bulata, srenjskega odbornika, vrgel debel kamen. Govori se, da bode njih list „Avvenire“ jenjal shajati, ker nima dosti podpore. Srenjako predstojništvo je sedaj od zadnjih volitev v narodnih rokah, od tod tolika jeza na dr. Bulata, ki je zelo delaven ud narodne stranke. — V Dalmaciji je 440.000 Slovanov in 27.000 Italijanov, a laški jezik je bil uradni jezik, ne samo v domačem poslovanju, a tudi med uradnjami, zato pravijo nekateri, uradni jezik na zunaj naj bi bil nemški, a strankami naj se dopisuje laški in slovanški. Tako bi bila bolj varovana celokupnost z drugimi deželami, nego, da bi Dalmacija imela prednost uradovati v laškem jeziku.

Vnanje države.

Katoliška cerkev na Bavarskem sicer ni preganjana, a zaničevati jo sme vsakdo, da je le dosti hudoben in da ima kako državno službo, ako se katoliki zaradi tega pritožujejo, ne poslušajo jih nikdo. — Poslednje dni mesca oktobra je potoval po Renskem palatinatu tako zvani škof, starokatolikov, profesor Reinkens, in je zabavljaj vpričo protestantov in judov zoper katoliško cerkev in njene poglavarja tako surovo, da se kaj takega protestantje ne upajo in bi skoraj mislili, na Bavarskem vsak sme psovati katolike, vendar 1. člen konkordata dne 24. oktobra 1817 zagotavlja katoliški cerkvi vse pravice, kakor ji grejo po božji naredbi in cerkvenih postavah. — Kar pa je največje zlo je to, da so bili pri takih govorih navzoči tudi kraljevi uradniki. — Kako daleč je prišlo na Bavarskem, kaže tudi to, da si noben državni pravnik ne upa tožiti človeka, ki napada versko družbo, ki je javno priznana. Ako se škofje pritožujejo čez to početje Reinkensovo, jim minister Lutz še odgovora ne privoščiti. Vendar se nekateri listi poganjajo zato, naj bi katoliki podpirali ministerstvo, ki tako pusti zaničevati katoliško vero, vero večine ljudstva in kraljeve h šee. — Prigodilo se je v Palatinatu, da je katoliški okrajni predstojnik v Homburgu poslal po žendarma in ključarja, da se je zvonilo trgovcu starokatoliku, ki je se branil prejeti zakramente umirajočih. Pred nekaterimi dnevi se je zgodilo, da so duhovna postavili pred sodbo, ker ga je tožila žena zato, ker je pri spovedi grajal moža, s katerim je v sorodu. Se ve, da je duhoven zaradi spovedne skrivnosti o vsem molčal, a vendar so ga obsodili, dasiravno ga je zavetnik iz „Zweibrücken“ siljano zagovarjal. Tako se godi na Bavarskem.

Iz Kahirae se poroča. Uječo, kjer je Arabi in njegovi drugovi, čuvajo od znotraj albanski vojaki, od zunaj pa angleški. Z vjetimi lepo ravnaajo; sobe so prostorne, dovelj zračne. Med zajetimi pismi sta tudi zapisnika dveh ministerskih sej, v katerih so vpričo khediva in Derviš-paše, sultanovega poslanca sklenili, Angležem zoperstaviti se z oroženo silo.

Izvirni dopisi.

Iz Budapešte, 3. novembra. (Konc delegacij in pričetek državnega zbora. Prazne čenče kot važne poli-

izjeme vse zaprte, le bolj v predmestjih so „buzzurri“ delali in oskrnjali nedelje. Ravno tako smo vidili jesti v gostilnicah tako v petek kakor v saboto samo petkovo, kajti okusnih rib se tudi v Rimu ne manjka, ki so boljše od bivlovega mesa. Cio laške častnike, ki so zahajali v našo gostilnico „della rosetta“, sem vidil ne le v petek, ampak tudi v saboto jesti petkovo. Med mnogoštevilni gesti ni bilo nobenega, ki bi jedel meso. A pri nas, kako je s postno zapovedjo n. pr. v Trstu, Gorici, Ljubljani in tudi po trgih?*) Zgledujte se nad Rimljani! Kdor neče te tako lahke zapovedi spolnovati, kako bode še le težje? Mnogokrat sem slišal od dekel iz dežele, ki služijo po naših bližnjih mestih, da jim kršanski gospodarji v mestih nečejo v petkih drugih, kakor mesni jedi dajati; a Judovski gospodarji jih ne silijo k temu. Pri Judih služiti pa jaz nobeni kršenci ne svetoval, ker današnji Talmud Judje so tudi zlo razuzdani, kakor mi je pravil moj prijatelj iz Trsta, ki je bil tačas tudi v

*) Potem ni čuda, da je dandanašnj povsod meso drago in sicer najbolj zato, ker se ga vsi ljudje — kristjani ne zdržujejo ob prepovedanih dneh! Se ve, da se še naše prosto ljudstvo ojstro drži postne zapovedi. Pis.

Rimu. Tudi kletvine nismo slišali od nobenega v Rimu. Moški Rimljani nosijo navadno le brke pod nosom, tako imenovanih „bekov“ ali kozlovih ali špičastih brad ni bilo viditi. Tudi rimske gospé se nosijo dostojno. Kakor že gori omenjeno, častijo Rimljani močno Mater Božjo, katerih podob in kipov smo vidili prav mnogo po voglih ulic in štacunah. Ko smo se neki večer peljali po mestnih ulicah, smo videli goreti v mnogih štacunah pred podobo M. Božje luči, pred enakimi podobami na voglih ulic pa gazne lampe. To je, kar bô le tiste „buzzure“ močno v oči! — Zadnji dan 7. julija pred našim odhodom sem šel jaz in eden tovarš, maševat v cerkev „sv. Alojzija Goacaga“ ki je blizu trga Navona. Tukaj so francoski duhovni (za Francoze bivajoče v Rimu,)kteri so z nami prav uljudno v laščini govorili. Cerkev je kaj lepa. Na prvem stebri je povzdignen spominek l. 1852 v spomin francoskim vojakom, ki so padli pri naskokih obleganja Rima 30. aprila, 3. junija in 3. julija 1849, kteri poslednji dan je osvojil general Oudinot Rim, potem ko je razpodil Garibaldi do druhal van, in ko je odšel triumvirat rimske republike, (Mazzini, Saffi, Armellini.) ((Dalje prih.)

tične novice. Premembe pri namestništvu v Trstu.) Delegaciji upate do 20. t. m., ali morda še par dni prej dovršiti svoje letošnje zborovanje. Državni zbor pa se ima na Dunaji pričeti 25. t. m., in se hočejo nekateri poslanci med tem časom še podati donu.

Današnji „Pester Lloyd“ ima neki telegram iz Levova, v katerem se trdi, da so Poljaki po naznanilih, ki jih je „Dziennik“ dobil iz Budimpešte, jako nevoljni in vznemirjeni vsled obravnave, ki so se pričele med Lichtensteinovim klubom in veljavnimi voditelji liberalne stranke, ter se imajo v Budimpešti nadaljevati. Govoril sem s tukaj bivačimi udi Lichtensteinovega kluba, ki pa prav nič ne vedo o omenjenih obravnava, in tukajšnji Poljaki so se smijali, ko so v „Lloyd“ brali gori omenjeni telegram. Novici o pogajanju Lichtensteinovcev z liberalci in o vznemirjevanju Poljakov ste toraj čisto izmišljeni.

Ravno to velja tudi o novici, ki so jo česki „Narodni Listy“ raztrobili po svetu in ki jo skoraj vsi včerajšnji listi ponavljajo, češ, da bode državni zbor končavši svoje bodoče zasedanje razpuščen. „Narodni Listy“ vedo vse posamnosti, kdaj se bode to zgodilo, kakšno ministerstvo bode potem postalo, kateri moške bodo na vladino krmilo poklicani, itd. Nekateri listi so pač precej po potrditvi nove volilne premembe pisarili, da bi bilo zdaj prav državni zbor razpustiti in petakarjem dati priliko, vdeležiti se novih volitev, a da bi bil razpust državnega zbora tako gotov, kakor trdi omenjeni česki list, tega ne verjamemo, in „Pokrok“ piše, da so to prazne domišljije. Mogoče je, da se bode med prihodnjim zborovanjem pokazala potreba državni zbor razpustiti, in prepričani smo, da ga bode vlada, zapazivši tako potrebo, zares tudi razrešila, a za zdaj nima prav nobenega vzroka to storiti. Kakor sem iz prav zanesljivega vira zvedel, je vlada le za ta slučaj mislila na razpust državnega zbora, ko bi se potrdila govorica o zvezi Lichtensteinovega kluba z liberalci, vsled ktere zveze bi se bile razmere med strankami v državnem zboru tako bistveno spremenile, da bi bila vlada s svojim spravnim programom ostala na cedilu. Ker so pa vse dotične govorice, kakor sem gori omenjal, čisto izmišljene, tedaj za vlado odpade vzrok, zaradi kterega je nekoliko mislila na razpust državnega zbora.

Iz Levova se je po svetu raznesla tudi novica, da gre tržaški c. namestnik baron Depretis v pokoj, in da pride dosedanji bukovinski deželni predsednik Alesani na njegovo mesto v Trst, Bukovinski deželni predsednik pa da postane grof Kielmannsegg. Potrebno in koristno bi pač bilo, da se Depretis umakne iz Trsta, dvomimo pa, da bi bil Alesani tak namestnik, kakor ga Primorska in današnji politični položaj neobhodno potrebuje.

Iz Šent-Vida nad Ljubljano. (Raznosterosti.) Mesec november odmenjen je že po svoji naravi, kakor tudi po praznikih, s katerimi se začenja in navadno tudi končava, k resnemu premišljevanju. Precej v začetku mesca so vse naše misli obrnjene nekam tje na pokopališče, in proti koncu mesca se tudi večidel v nedeljo nekaj tacega v evangeliju razpravlja, kar nas tudi nehote spominja na pokopališče. Oprosti tedaj, dragi čitatelj, da te tudi jaz s pričujočim dopisom peljem na pokopališče, in sicer na ono v Šent-Vidu nad Ljubljano. Zdi se mi, kakor da bi Te slišal reči: „Pa že spet šentviška baharija“; toda počasi; — no, misli si že, kar ti je drago, da greš le z menoj, pa sva prijatelja. Dvakrat bova obiskala pokopališče, enkrat po dnevi in

drugikrat — po noči. Le nič se ne boj, če greva tudi v tamni noči, vsaj strah je v sredi prazen, ob kraji ga pa ni. Najprvo si bova ogledala pokopališče pri belem dnevu.

Šent-Vid nad Ljubljano Ti je morebiti znan, ali vsaj slišal si gotovo že kterikrat zvonniti iz Šent-Vida. Sredi lepe vasi stoji zala cerkev z visokim zvonikom, v katerem visijo štirje zvonovi, ki pojejo glasove: H, e, gis in h. Le-ti zvonovi, so nekaj močno sloveli; zdaj imajo pa že tudi drugod lepa zvonjenje, zlasti so v poslednjem času tudi v Šmartnem pod Šmarno goro dobili lepe nove zvonove, ki pojo glasove: Cis, e, a in cis.

Pokopališča je precej pri cerkvi in sicer tako, da stoji cerkev ravno na sredi pri začetku pokopališča, tako da ima pokopališče dvojni vhod, od leve in desne strani farne cerkve. Obojni vhod krasi nenavadno lepo železno omrežje med kamenitimi stebriči, in vmes pri obeh vhodih držita dva večja kamnita stebra težka, pa krasno izdelana železna vrata. In na teh stebreh blišče se v zlatu kratke, pa silno pomenljive vrstice, — zadnje pesniško delo našega, nikdar pozabljenega Blaža Potočnika. Pri vhodu od leve strani cerkve je na prvem stebri vrstica: „Tu kratka noč“, na drugem pa: „Tam večna luč“; in od desne strani cerkve pa: „Njiva božja“, Žetve čaka“. Kaj ne ljubi bralec, kratko pa dobro!

Ko sva odprla prva ali druga vrata, stopiva znotraj na obširno pokopališče. Precej zagledava primerno veliko, in jako lično zidano kapelico Kristusovega Vstajenja, stoji sredi pokopališča. Na pročelju ima napis: „Bodi jim vedni spomin“. Pač res. Bodi jima vedni spomin; kajti v kapeli je grobišče, in notri počivata v miru drug poleg drugega, oba Potočnika, slavni pevec in pisatelj Blaž in modri pa skrbni Anton, oba župnika šentviška. V steno vzdani ste kamniti plošči in na njih se svetite imeni teh dveh, za Šent-Vid premnogo zaslužnih mož. V kapeli stoji tudi ličen altar. Altarna slika nam kaže iz groba vstajajočega Zveličarja in v altarni mizi je grob Jezusov, namreč podoba v grobu ležečega Kristusa vdolana v čedno duplino. Dva pota, ki držita na pokopališče, zedinita se pri kapeli, in od tu pelje le on pot proti poglavitnemu ali obligatnemu križu. Sredi obzidja, na konci pokopališča stoji visoko zidano znamenje z vzdanim, velikim kamnitim križem se sv. razpelom. Ob straneh križa stojita dva velika kamnita kipa, podobni Marije in Janeza. Pred tem križem gori vsako noč lučica. To misel sprožili so sedanji mil. prošt ljubljanski, o priliki blagoslovljenja pokopališča in ranjki preč. g. župnik Anton Potočnik so se tudi spomnili te lučice, ko so svojo zadnjo voljo pisali. Na obeh straneh tega središnega znamenja, vidiva zidane ojastr simetrične spomenike nekterih Šentvidčanov, ozaljšane z velikimi in majhnimi kamenitimi kipi. Predno se ločiva od velikega križa, preberiva še napis, ki je pod križem, na ploši altarni mizi podobni. Ta prelepi napis, zložen po preč. monsign. Jeranu, slove:

V mene veruj, Mene ljubi,
Srčno križ Moj nōsi zdaj;
S smrtjo upanja ne zgubi:
Živel bodeš vekomaj!

Po kratki molitvi pred križem, greva in si ogledava razne spomenike na grobeh, ki vsi kažejo veliko vnetost šentviških faranov za svoje pokopališče. Lesenih križev vidiva prav malo, večidel so železni na kamenitih podstavah, na katerih so kaj pomenljivi napisi. Pa tudi kamenitih je lepo številno,

in med temi Ti bo, dragi čitatelj, gotovo naj bolj dopadel spomenik, katerega je dal priravnati gosp. Lorenc Vodnik, kamnoseški mojster iz Podutika. Lepo rakev obdaja prezalo železno omrežje, izdelano v dobro znani in že davno potrjeni delavnici gosp. Jakoba Belec-a, kjer so se izdelale tudi krasna obojna vrata na pokopališče, in znotraj za omrežjem stoji na visoki podstavi kamenitni kip Jezusov z lopato v roki, kakor v podobi vrtnarja. Tako sva si, ljubi čitatelj, ogledala površno šentviško pokopališče pri belem dnevu. Zdaj bova pa obiskala pokopališče v tamni noči, in sicer na dan Vseh Svetnikov zvečer. Ko je potihnilo navadno zvonjenje, in smo vsak na svojem domu odmolili rožni venec za duše v vicah, greva na pokopališče. Ko prideva tje, zagledava vse v svitlobi. Brez števila lučič miglja na grobeh, in kaj slišiva? Iz kapelice, ki je prelepo z cveticami ozaljšana in razsvitljena, se sliši milodoneče petje raznih žalostink. Cerkevni pevci pojo v spomin vsem nekdanjim znanim in neznanim duhovnikom, ki so v Šent-Vidu umrli, se vé da velja to petje še zlasti obema Potočnikoma. Tudi družega ljudstva je silno mnogo prišlo poslušat petje, pa tudi molit na grobove svojih ranjcih. Po končanem petju se ljudstvo razide, in tudi midva greva iz pokopališča, vsem mrtvim večni mir in pokoj želječa. Mimo cerkve grede se spomniva na častito in veselo praznovanje ki jo čaka, ako bo velja Božja, leta 1885, ko bo obhajala svoj 800 letni jubilej. Že zdaj se pripravlja na to slovesnost, in da bo stala takrat ponosna in brhka, kakor nevesta, naročilo si je že zdaj raznega lepoticarja na več tisoč goldinarjev. Bog nama daj, dobri bralec, dočakati srečno leto 1885! Takrat bova šentviško cerkev obiskala, vdeležila se sv. odpustkov in jo znotraj in zunaj ogledala in lepo popisala. Bog naju živ.!

Domače novice.

V Ljubljani, 7. novembra.

(Msg. Jeran — kanonik). Slovenec hoče o priliki posebej opisati delovanje novega kanonika; sedaj naj priobči le, kar mu je na prvo poročilo o dovršenem imenovanju došlo iz mladih rok. Hitro razširila se bode ta novica po naši domovini, in kjer koli se bode glasila, povsod sprejeta bode z zadovoljnostjo in velikim veseljem. Kako tudi ne? Vsaj je odlikovan mož, kakoršni so redki dandanes, mož, ki ima neizmerno zaslug za narod slovenski, ako si ga ogledam pisatelja, ali dušnega pastirja v besedi in dejanji.

Takoj v začetku, ko so se jeli vzbujati duhovi okrog 40tega leta, ko so se jeli dvigati ilirci, bil je tudi vže Jeran ves vnet za to idejo ki je takrat napolnovala vse duhove. Pač značilen je zanj izrek ranjkega Bleiweis-a, ki ga je izrazil pri neki priliki: da se on z veseljem spominja, kadar vidi semenišče, onih časov, ko je še hodil v to hišo učit se k gospodu Jeranu slovenskega jezika.

Pozneje vidimo, kako se je on z vso vnemo in gorečnostjo posvetil bogoslovju in ko so jeli 48 in 49 leta izdajati cerkven časopis, vidimo med drugimi pisatelji tudi marljivega Jerana in od tistega časa bil je vedno delaven pri „Danici“. Še kot duhovni pastir skrbel in vredoval je velikrat sam „Danico“. Le Bog vé, koliko noči da je prečul preblagi gospod v trudoljubivem delovanju. V svojih spisih kaže se takega, kakoršen je: moža, duhovnika, zvestega katoličana in vnetega Slo-

venca. Veri in narodu posvečuje in žrtvuje vse svoje moči dosledno od početka svoje delavnosti do današnjega dne. Zvest je on vsikdar svojim načelom, katere brez bojazni razodeva prijatelju in nasprotniku. Njegov moški jekleni značaj kaže se tudi v njegovem jeziku. Jezik ima krepak, domač, izviren, priprost in lahko umljiv. Toliko o novem kanoniku pisatelju.

Koliko in kako je on deloval kot dušni pastir, o tem vedeli bi mnogo zanimivega farišt. Peterska in Trnovska; kako bilo je njegovo hrepenenje pridobivati Bogu neumrjotih duš, priča naj daljna Afrika, kamor ga je gнала apostolska gorečnost. Previdnost božja pa je odločila, naj deluje doma pač zato, ker je doma tak delavec silno potreben. Krona vsemu njegovemu delovanju v pismu in besedi pa je njegovo življenje, v katerem se kakor v zrcalu svetijo vsi oni nazori in nauki, katere je po knjigah in govorih oznanjeval ljudstvu.

Ljubezen do Boga in do bližnjega pri njem ni prazna beseda.

Blagor revežev mu je najbolj pri srcu, to pa naj namest mene pričajo siromaki, posebno ubogi dijaki. In število teh je legion. Koliko jih je, ki dandanes marljivo delujejo kogoreči duhovniki, ko vneti učitelji itd. ki bi nikdar tega ne bili dosegli brez Jeranove pomoči...

Toda dovolj; za gosp. kanonika uže gotovo preveč. In vendar kdo bi mogel pri tej priliki molčati; dolžnost naša je vaelej resnici dajati spričevanje, in le to dolžnost smo spolnili s temi vraticami.

Želimo pa in molimo k Bogu, naj nam Bog ohrani novega kanonika še mnogolet močnega na duhu in telesu, naj ohrani še dolgo časa revežem dobrotljivega Samarijana, ubogim dijakom skrbnega očeta, Slovincem vzglednega boritelja, cerkvi katoliški vdanega sina in vnetega zagovornika. Na zdravje!

(*Odlikovanje.*) Tukajšnji profesor in častni kanonik prečast. gosp. Leonard Klofutar je postal vitez Franc-Jožefovega reda. — Ensko odlikovan je tudi dekan in častni kanonik pri Novi cerkvi na Štajarskem, prečast. gosp. Franc Juvančič. Čestitamo obema: „Ad multos annos“!

(*Na vseh Svetih*) popoldne so pokopali pri D. M. v Polji pri Ljubljani žendarma Langer-ja, katerega so ubili fantje iz Kašia pri Ljubljani. Pri pogrebu so bili: C. k. okrajni poglavar pl. Wurzbach, c. k. žendarma, lajnanta Piringer in Krištof.

Navzoči so bili tudi drugi ces. kr. žendarmi, ki niso bili ravno v službi, in stari oče in brat umorjenega, ki je tudi vojak. — Trije ubijalci so uže zaprti, enega izmed teh je huda vest prignala, da se je sam šel razglasiti, zaprti so baje gozdni tatje, katerim so žendarmi puške pobrali, od tod pa srd na žendarme, ki je poslednjič dozorela do ubijanja.

Razne reči.

— Gorenje Zilska dolina, vzporedna z dravsko dolino, kjer so zelene gore, lepe vasi in krepko ljudstvo je strašno razdejano. Kar Zila ni dosegla, podsuli so hudourniki. Škoda p. m. oktobra je veliko večja od one meseca septembra. Šest let so gradili in vravnali Zilo, stalo je to nad pol milijona, in sedaj je vse to ali razdejano ali podsuto. V Dolih (Delah) ni je Zila strugo naredila čez sredo polja in pokončala 400 oralov najlepšega polja, v Raimah in Kirchbah je voda stala od brega do brega, in dva dni nihče ni mogel iz vasi.

— Komet, katerega je bilo videti na jutranjem nebu, se je razdelil na dveje, za-

pazili so zvezdoznanci to že 31. oktobra, ob robovih, kjer se je ločil, je bila svetloba največja, sicer se komet čezdalje bolj odmikuje zemlji, in videti ga bode dan na dan manj, dokler ne zgine izpred oči naši zemlji.

— Sedma božja zapoved je vzrok, da tatje kradejo. Kaj ne, da je to izvrata logika? Isto tako je tudi res, da so klerikalci krivi nemirov, ki se vrše na Francoskem. V Montceau-les-Mines, kjer so začeli križe podirati in svetišča skruniti, je bil ravnatelj v rudniku g. Chagot, res da, katolik, ki se svoje vere ne sramuje. Delavcem se ni slabo godilo. Onemogli so se dajale pokojnine po 400—500 frankov, stanovanja so jim zidali, katera so lahko v nekaterih letih poplačali, v poslednjih časih jim je bila dnina povišana, ker je bilo delo nekaj ceneje. Vendar anarhisti ne sovražijo nikoga bolje, nego tega ravnatelja, bogatajev ni trpel med delavci, dva taka je baje iz službe odpustil, tedaj Chagot je kriv, da so delavci zrojili. — A sodnijske preiskave so dokazale, da je tu dobra organizovana zarota, zoper vero, državo in posestvo. Nje vodstvo je v Genovi, med anarhisti so tudi ruski nihilisti, imenujejo kneza Krapotkina, ustaja pa bruhne sedaj tu, sedaj tam, tako so z dinamitom hotli raznesti krčmo v gledišči Bellecour v Lionu. Poškodovana je bila vsa soba, a tudi več oseb bolj ali manj ranjenih. To se je zgodilo kmalo potem, ko so anarhisti zborovali v dvorani Alcazar; odsek, ki je tam sejo vodil, rekel je: „boda in dinamit, to dvoje je naše najbolje orožje“ in to vpricho policijskega komisarja. Tam je zaklical nekov Joli: Oženjen sem, imam 6 otrok, ljubim jih, ako pa potrebujete moje roke, vam je na razpolaganje, pripravljen sem umoriti predsednika ljudovlade, a tudi navzočega komisarja. — V Amiens in v okolici je poslednje dni večkrat gorelo, ogenj pripisujejo anarhistom, ljudstvo je pred njimi v vednem strahu. — V Montpellier so se razpočile tri bombe v palači prefektore, dve vrženi niste počili. Povedali smo uže, da so ljudje v Chalonu tako prestrašeni, da bode sodnija zoper hudodelce iz Montceau v drugem kraju. — Kar je francoska vlada sejala, to sedaj žanje; Gambetta je zaklical: največja sovražnica je cerkev, to moramo zatreti, tako tudi ravnaajo anarhisti, le to je kritično za liberalne bogataše, ker rogovileži niso s tem zadovoljni, da le križe razbijajo, marveč tudi bogatinom v skrtnje gledajo, in jim denarje štejejo. No, to pa ne sme biti. — Sedaj jih pa zatrimo! Le počasi, poboljšajte se pred sami; taka vlada, ki cerkev preganja, ustaje ne bode zadušila.

— O požaru. Gromovega skladišča za les v Petrogradu smo uže poročali; požar je uničil lesa vrednega 3 $\frac{1}{2}$ milijone rubljev. Skladišče je bilo dolgo 1 kilometer in $\frac{1}{2}$ metra široko ob Nevi. Poleg tega prostora je bil star zapuščen hlev in kje so spravili nekaj slame. 23. p. m. proti 3. uri zjutraj je začelo tu goreti, plamen se je prijel lesa, ki je bil blizo in začelo je goreti, da je bilo strah videti. Bila je nevarnost, da bi voda gorečih tramov ne nesla naprej in mostov užgala, vendar k sreči so odvrnili nevarnost. Škode je samo na blagu več milijonov. Britka je tudi zadela delavce in obrtnike, ki so stanovali v tem lesenem mestu, ki je sedaj popolnoma zginito iz sveta.

— Manila otok in mesto tega imena je zopet zadela huda neareča. Prej kakor v jedai uri so bile razdejane vse hiše. Nad 60.000 ljudi je brez strehe, več bark so je potopilo, ljudi pa ni mnogo poškodovanih, več

vendar pa na morji, kakor na suhem. Škoda po tobakovih poljih je neznana. — Čudno, dan po viharji le eden ni za kolero zbolel, prej pa je hudo gospodarila po otoku.

— Na Angleškem so večkrat v jeseni hudi viharji, tako je tudi letos hud vihar razsajal po Angleškem in Valeškem z vetrom in snegom in je veliko neareč napravil na morji in suhem. Pri veliki zahodni železnici se je most podrl, poškodovan je bil železnični voz in osobe na njem, dvoje drugih mostov je voda poplavela. Naj huje je pa vihar razsajal v Greenwich, in Wolwich, v Londonu so bili kraji ob reki Themse dva metra globoko pod vodo. Nižave v Wiltshire in Somerset so bile poplavljenе, veliko krajev je bilo podobnih jezeru, iz katerega so molela drevesa. Na jugovzhodnih bregovih se je potopilo mnogo bark. V kanalu ste trčali dve ladiji, železna na potu iz Kalkute „Benares“ in vapor „Gerard“ iz Genue s tako močjo, da se je vapor v malo trenutkih pogreznil, utonilo je devet mornarjev. Drugih 14 je „Benares“ rešil, ki je sam močno poškodovan došel v Spithead.

— Odkod so Madjari? Ogerski listi poročajo, da se je v treh dneh prodala prva izdaja knjige, katero je spisal prof. Armin Vámbéry o potomstvu Madjarov. To delo, za katero je pisatelj celih 30 let nabiral gradivo, obsega 705 strani. Čitatelj najde v nji vse bolj ali manj znane pisatelje in citate. Vámbéry pobija teorije Jos. Budenz-a in Pavla Hunfaloy-a, kateri skuša dokazati v „Etnografie von Ungarn in v „Die Ungarn oder Magyarén“, da so Madjari sorodniki fínsko-ogrskih plemen. Sklicuje se na podobnost nekoliko besed iz slovnice, o turških besedah pa, ki so v madjarščini, pravi, da so od turškega plemena Chazarov. Ta nazor ni nov, ker ga je že l. 1730. zagovarjal Strahlenberg v Stockholmu; a Madjarom ni priljubljen, ker Fini in Ogrji niso velik narod in niso nikdar posebne znamenitosti imeli. Zato se mnogo bolj navdušujejo za načelo, katero brani pomadjarjeni Nemec Vámbéry — Mauthner, po katerem so Madjari turško-tatarskega plemena. To se Madjarom bolj dopada, ker so Turki in Tatari več junaki seveda v tem, da pustošijo in zatirajo druge narode in ker se jim turška zgodovina najrajše zdi od fínske. To sorodnost dokazuje Vámbéry z besedami reči, ki zaznamujejo stanovanje, obleko, orožje, vojako, pravo, vlado in Boga, ker od 300 tih besedi je 260 turško-tatarskih in le 40 fínsko-ogrskih. A koliko je Miklošiču in Dankovskemu slovanskih besedi v madjarščini, o tem molče madjarski učenjaki, ker bi morali preglašiti Madjare za sorodnike Slovanom. To bi jim gotovo ne bilo všeč. Ko je Rakocy Petra Velikega pomoči prosil zoper nemškega cesarja, rekel jim je ta, da imajo Rusi pravico do Madjarov, kot do ubeglih sorodnikov uralskih Ogrov, ki so zbežali iz Rusije. Madjarom je sitno, ker ne poznajo sorodnikov in le to vedo, da so Azijati. Zato iščejo že od 14. stoletja sorodnikov si v Aziji.

Javne dražbe.

7. novembra. 1. eks. držb. pos. Rok Mall iz Zgoranje Hale 2541 gld. Kranj. 1. eks. držb. pos. Janez Klemenčič iz Mačkovea 3664 gld. Metlika.

8. novembra. 3. eks. držb. pos. Matija Baraga iz Cirknice 870 gl. Logatec. 1. eks. držb. pos. Marija Janež iz Grčarje 925 gld. Ribnica. 1. eks. držb. pos. Jože Grdane iz Čerina št. 9. Kostanjevica.

9. novembra. 1. eks. držb. pos. Jan. Mulo iz Zgor. Jezera 2000 gld.